

Generation What?¹: Economisch persoonlijk en maatschappelijk toekomstbeeld

We worden vandaag om de oren geslagen met negatieve berichtgevingen over de economische situatie en nog meer onheilspellende economische vooruitzichten. Voor de huidige generatie van jongeren en jongvolwassenen heeft de momenteel zwakke economische situatie dan ook sterke consequenties naar werkgelegenheid en financiële vooruitzichten. Daarnaast kan de vraag gesteld worden of de socio-economische context waarin jongeren opgroeien een invloed heeft op hun persoonlijk en maatschappelijk toekomstbeeld en of dit hun visie op sociale ongelijkheid en de rol van de samenleving inzake sociale herverdeling beïnvloedt.

Aan de Generation What-jongeren werden meerdere vragen voorgelegd die peilen naar zowel hun persoonlijke situatie, hun toekomstbeelden als hun visie op ongelijkheid en sociale herverdeling. We vatten het overzicht aan met een schets van hun huidige persoonlijke situatie.

Persoonlijke situatie

De *Generation What*-jongeren werd gevraagd hun dagelijkse financiële situatie te omschrijven. De jongeren die meewerkten aan de bevraging lijken hun financiële situatie vrij gunstig te beschouwen. Ruim drie kwart (77%) van de GW-jongeren vindt zijn/haar financiële goed tot comfortabel. Bijna 23% vindt de eigen financiële situatie nipt tot bedroevend. De groep die oordeelt dat zijn/haar financiële situatie bedroevend is, vormt procentueel een kleine groep van de GW-jongeren. Hier moeten we meteen de bedenking bij maken dat elke survey dit aandeel onderschat en dat deze onderschatting nog meer geldt voor surveys die zoals de Generation What bevraging werken met een open oproep. Desalniettemin is dit kleine procentuele aandeel in absolute cijfers een omvangrijke groep. Het betekent dat onder de groep van 25792 jongeren die deze vraag beantwoordt heeft 1290 jongeren hun financiële situatie bedroevend

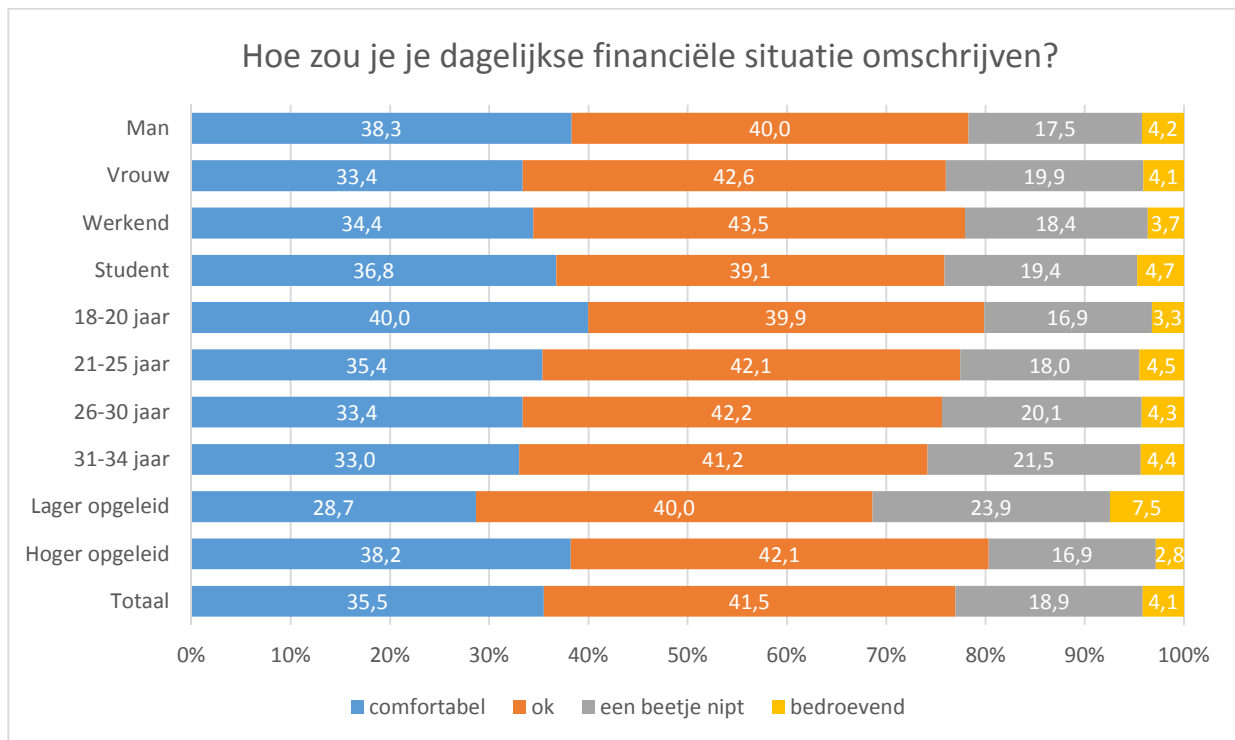
¹ Generation What – Vlaanderen: Technisch Rapport

http://www.jeugdonderzoekplatform.be/files/Generation_What_-_Technisch_Rapport.pdf

vinden. Gaan we uit van een onderschatting van deze cijfers, betekent dit dat binnen de Vlaamse populatie van 18 tot 34-jarigen minstens ruim 58.000 jongeren hun financiële situatie als zeer slecht ervaren².

Deze financiële situatie is sterk leeftijds- en opleidingsgebonden. In de oudere leeftijdsgroepen stellen we bij de GW-jongeren een minder gunstige evaluatie van de financiële situatie vast. Deze leeftijdsverschillen hebben veeleer met de levensfase dan met leeftijd te maken. Wanneer jongeren zelfstandig gaan wonen betekent dit voor velen ook de stap naar een minder comfortabele financiële situatie. Uit JOP-onderzoek waarbij zowel jongeren als hun ouders werden bevroegd, weten we ook dat jongeren die nog bij de ouders inwonen hun financiële situatie altijd wat rooskleuriger zien dan de ouders zelf. Ouders die het financieel wat moeilijker hebben, trachten hun kinderen toch zo weinig mogelijk te ontzeggen. Mede daardoor hebben nog bij ouders inwonende jongeren vaak geen zicht op financiële moeilijkheden. De leeftijdsverschillen zijn evenwel lang niet zo groot als deze die we vaststellen tussen de onderwijsniveaus. Naar opleiding toe onderscheiden we hier twee niveaus: 1) personen met ten hoogste een diploma van het secundair onderwijs van de 3de graad of een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs en 2) personen met een diploma hoger onderwijs. In figuur 1 blijkt duidelijk dat hoger opgeleiden het financieel beter hebben. Dit verschil is nog groter wanneer we de eerste groep verder opdelen. Kijken we specifiek naar jongeren die geen diploma van het secundair onderwijs behaald hebben, dan geeft ruim een tiende daarvan aan dat hun financiële situatie bedroevend is (niet in figuur). Bovendien onderschatten we hier nog de relatie met onderwijs omdat bij nog studerende jongeren wordt gekeken naar het tot dan toe hoogst behaalde diploma, wat maakt dat nog studerende jongeren meer kans maken om bij de lager opgeleide groep te worden ingedeeld.

² Voor deze extrapolatie baseerden we ons op het aantal inwoners in het Vlaamse Gewest in de leeftijdsgroep 18 tot 34 jaar op 1 januari 2016

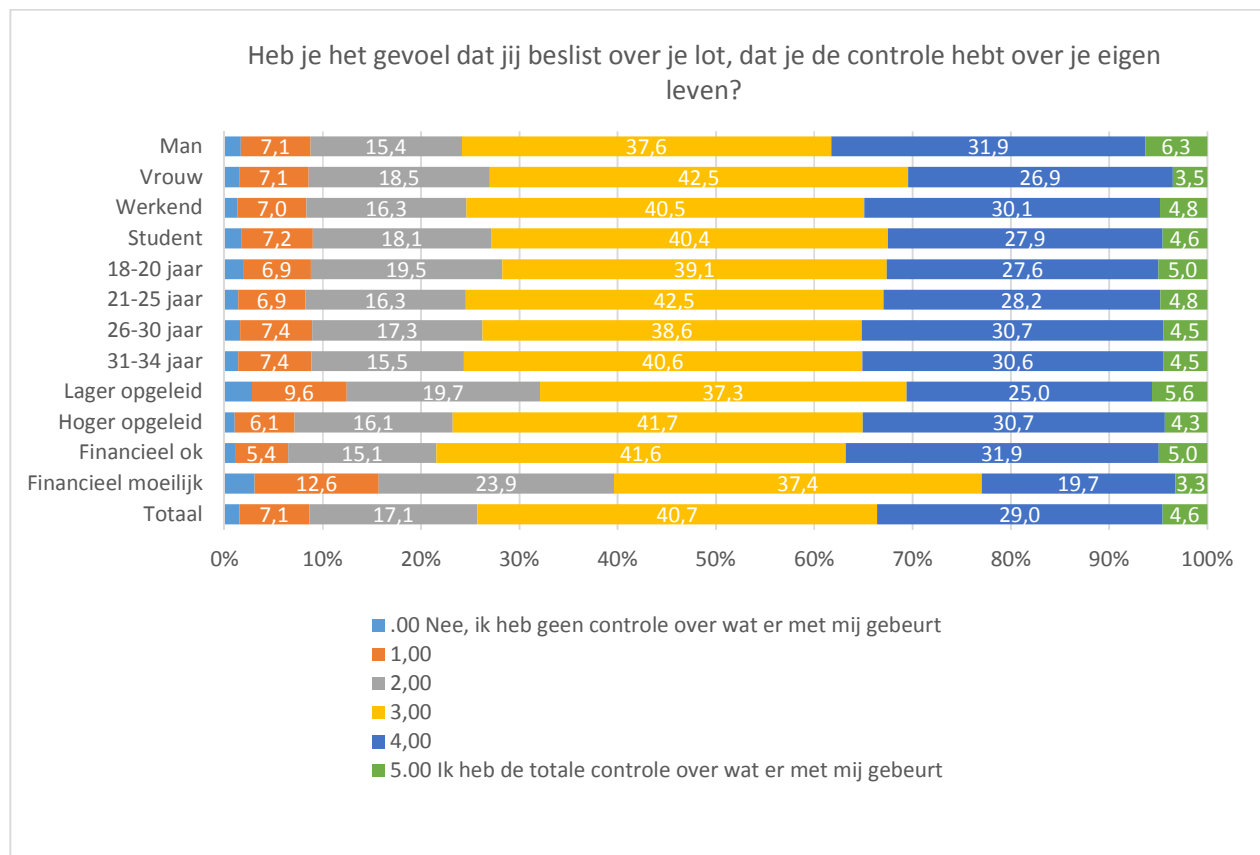

Figuur 1. Financiële situatie (N=22821)

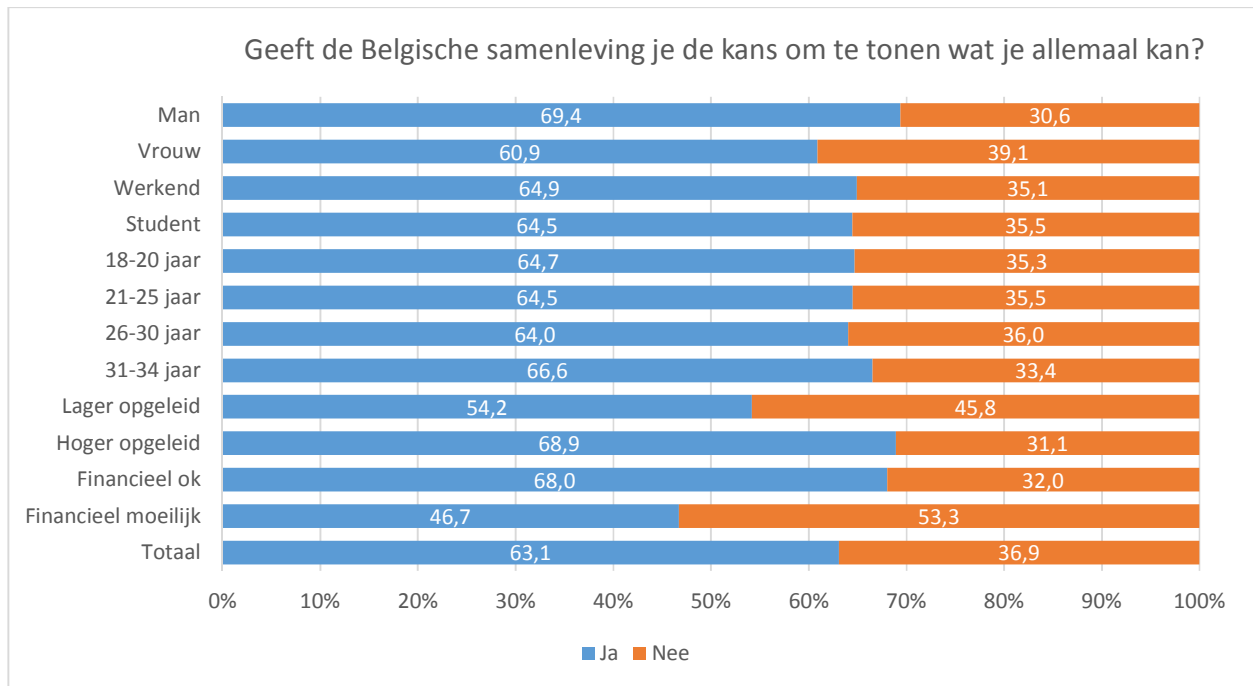
Op basis van de cijfers in figuur 1 kan geen uitspraak worden gedaan over de causaliteit: hebben jongeren die opgroeien in precare financiële levensomstandigheden het moeilijk om een hoger diploma te behalen of hebben lager opgeleide jongeren het moeilijker om de eindjes aan elkaar te knopen? Onderzoek wijst er op dat de relatie in beide richtingen verloopt. Het is algemeen gekend dat jongeren uit kansarme gezinnen minder kans maken om in het aso terecht te komen dan kinderen uit kansrijke gezinnen (zie bv. De Groof et al., 2012). En deze oriëntering in het secundair onderwijs is sterk bepalend voor het uiteindelijk bereikte opleidingsniveau. De vroege differentiatie maakt het Vlaams onderwijsstelsel dan ook bijzonder gevoelig voor mechanismen die leiden tot sociale ongelijkheid en reproductie. Daarnaast geven arbeidsstatistieken duidelijk een hogere werkloosheidscijfer en een lagere werkzaamheidsgraad aan bij lager geschoolden (De Groof et al. 2002; zie voor recente cijfers: <http://www.werk.belgie.be/moduleDefault.aspx?id=21166>).

Daarnaast werden de GW-jongeren nog twee andere vragen over hun persoonlijke situatie voorgelegd. Een eerste vraag gaat na in welke mate ze het eigen leven kunnen sturen of controleren. Een tweede vraag polst naar de mate waarin de Belgische samenleving hen de kans geeft om te tonen wat ze allemaal kunnen. Ongeveer drie kwart (74%) van de *Generation What*-jongeren heeft het gevoel dat ze overwegend controle hebben over het eigen leven en ongeveer twee derde vindt dat de Belgische samenleving hen de

kans geeft om hun capaciteiten te tonen. Beiden zijn sterk gerelateerd aan de inschatting van de financiële situatie en het hoogst behaalde opleidingsniveau. Naarmate men over meer financiële draagkracht beschikt en men hoger opgeleid is heeft men meer het gevoel het eigen leven in handen te hebben en is men meer van mening dat de Belgische samenleving kansen biedt om de persoonlijke capaciteiten te tonen. Vooral bij de jongeren die financieel meer problemen ervaren, vinden we een gevoel van onmacht terug. Bijna vier op de tien van de GW-jongeren die het financieel niet zo breed hebben, stelt dat ze weinig tot geen controle hebben over hun eigen leven en niet het gevoel hebben dat ze beslissen over hun eigen lot. Bij de jongeren die wel goed tot comfortabel leven deelt slechts twee op de tien (21%) dat gevoel. Zij vormen tevens de enige groep waarvan een meerderheid vindt dat de Belgische samenleving hen te weinig kansen biedt om te tonen wat ze kunnen. In lijn met ander onderzoek wordt ook gevonden dat vrouwen minder dan mannen het gevoel hebben de touwtjes zelf in handen te hebben. Ook uit ander onderzoek blijkt dat vrouwen harder zijn in hun oordeel over de eigen competenties en dat ze wat minder zelfzeker in het leven staan dan hun mannelijke leeftijdsgenoten. Opvallend is wel dat zij ook meer dan mannen aangeven dat de Belgische samenleving hen niet de kans geeft om hun capaciteiten te tonen. Vrouwen lijken dus al op zeer jonge leeftijd het glazen plafond te ervaren.

Figuur 2. Interne locus of control (N=22765)

Figuur 3. Kansen geboden door de Belgische samenleving (N=28268)

Persoonlijk toekomstbeeld

In een tweede blok van vragen wordt nagegaan wat het toekomstbeeld van jongeren en jongvolwassenen is. In tabel 1 worden alle univariate cijfers gegeven. In deze vragen vinden we enerzijds een aantal vragen die naar het algemene toekomstbeeld polsen, anderzijds een aantal vragen die specifiek polsen naar het economisch gerelateerde toekomstbeeld. Daarnaast wordt zowel naar het persoonlijk als maatschappelijk toekomstbeeld gevraagd.

Over het algemeen kijken jongeren vrij positief naar de toekomst (niet gespecificeerd of het om de persoonlijke dan wel maatschappelijke toekomst gaat). Bijna twee derde van de GW-jongeren (63,5%) kijkt eerder positief naar de toekomst. Al blijven jongeren wel eerder twijfelachtig en niet uitgesproken positief; slechts 6% kijkt immers heel optimistisch naar de toekomst. Maar hetzelfde geldt voor de eerder pessimistisch ingestelden: minder dan vijf procent kijkt heel pessimistisch naar de toekomst.

Ook wanneer de GW-jongeren wordt gevraagd hun toekomstperspectieven te vergelijken met deze van hun ouders en leeftijdsgenoten blijven ze eerder positief. Zeker wanneer ze zich vergelijken met hun leeftijdsgenoten schatten ze hun kansen op een succesvol leven hoger in. Maar liefst 88% van de ondervraagde GW-jongeren plaatst zich aan de zijde van de jongeren met de meeste kansen om te slagen

in het leven, terwijl maar iets meer dan een tiende van de jongeren zich plaatst aan de zijde van de jongeren met de minste kans op slagen in het leven. En de uiterst negatieve pool, de groep van jongeren met de allerminste kans om te slagen in het leven, omvat nog niet 1 procent van de GW-jongeren. Dit kan uiteraard twee zaken betekenen. Ofwel is de huidige jeugdige generatie effectief zeer positief ingesteld wat de toekomst betreft, ofwel heeft de GW-bevraging de jongeren met weinig positieve toekomstperspectieven minder goed bereikt. Cijfers van het JOP geven ook steeds een over het algemeen positief toekomstbeeld bij jongeren aan. In de meest recente JOP-monitor (2013) ging bijvoorbeeld slechts 5% niet akkoord met de stelling "ik kijk vol verwachting naar de toekomst", 24% was onbeslist en 71% ging akkoord.

Wanneer jongeren hun toekomst met het leven van hun ouders moeten vergelijken, gelooft meer dan de helft in een status quo of verbetering. Toch is de groep die een verslechtering verwacht (35%) groter dan de groep die een verbetering verwacht (24%). Opvallend is dat jongeren naar hun eigen kinderen meer een daling van de levenskwaliteit verwachten: 42 procent verwacht dat hun kinderen het slechter zullen hebben dan zichzelf en slechts 16% verwacht dat hun kinderen een beter leven zullen hebben dan zichzelf. Dat maakt het boeiend om ook even verder te kijken naar de rol die de economische ontwikkelingen (ook andere ontwikkelingen zoals deze op het vlak van milieu kunnen hierin bepalend zijn, maar deze werden niet expliciet bevraagd) en de persoonlijke financiële situatie spelen in het toekomstbeeld van jongeren.

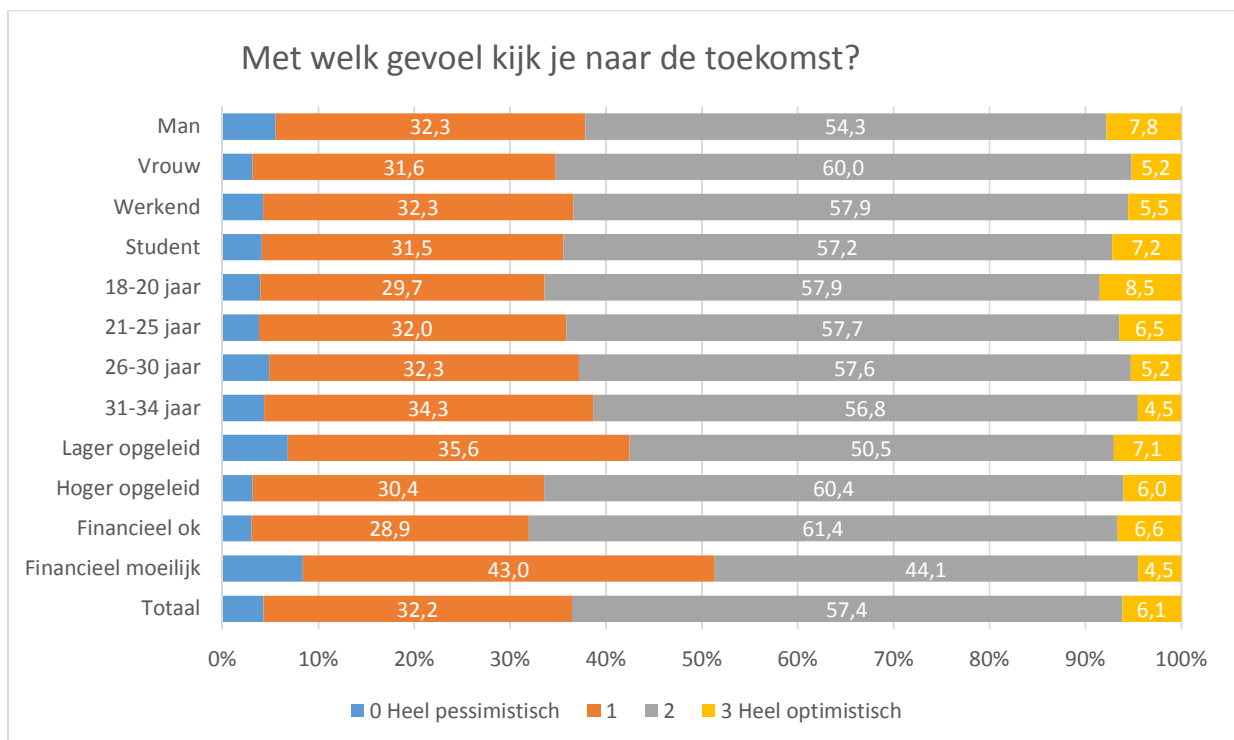
Een eerste indicatie geeft de vraag naar de mate waarin geldproblemen geluk bepalen. Ruim de helft van de jongeren (56%) geeft aan dat men niet gelukkig zou zijn als men wordt geconfronteerd met geldproblemen. Ongeveer drie kwart van de jongeren verwacht evenwel dat de huidige economische crisis kan worden omgekeerd en dat men ook crisisvrije periodes zal meemaken. Desalniettemin meent de meerderheid van de jongeren dat de economische crisis hun toekomst in beperkte tot grote mate zal bepalen: slechts 2 % van de jongeren meent dat de economische crisis helemaal niet hun toekomst zal bepalen. Anderzijds vindt ook slechts 5% dat hun toekomst volledig zal bepaald te worden door de economische crisis. Het gros van de jongeren plaatst zich dus in de middencategorieën maar toch eerder aan de zijde van een sterke beïnvloeding.

Tabel 1. Persoonlijk toekomstbeeld

	0 Heel pessimistisch	1	2	3 Heel optimistisch		N	
Met welk gevoel kijk je naar de toekomst?	4,3	32,2	57,4	6,1		23392	
	In het algemeen beter	Ongeveer hetzelfde	In het algemeen slechter				
Hoe denk je dat je toekomst er zal uitzien als je vergelijkt met het leven van je ouders?	23,6	41,4	35,0			23750	
Hoe denk je dat het leven van je kinderen zal zijn in vergelijking met jouw leven?	16,2	42,2	41,6			22659	
	0 Diegenen met het minst kans om te slagen in het leven	1	2	3	4	5 Diegenen met het meeste kans om te slagen in het leven	
Als je jezelf vergelijkt met leeftijdsgenoten, dan zou je zeggen dat je hoort bij	0,9	2,9	8,4	32,2	44,5	11,1	23746
	Ja	Nee					n
Zou je gelukkig kunnen zijn ondanks geldproblemen?	44,2	55,8					23851
Denk je dat je ooit iets anders zal meemaken dan de huidige economische crisis?	74,5	25,5					23349
	0 helemaal niet	1	2	3	4	5 volledig	n
In welke mate zal de economische crisis je toekomst bepalen?	2,2	8,0	16,9	43,5	24,5	4,9	23006

Bij elk van deze toekomstindicatoren doen er zich statistisch significante en grote verschillen voor naargelang de opleiding van de jongeren en de financiële situatie.

Naarmate men meer financiële ademruimte heeft en naarmate men hoger opgeleid is ziet men de toekomst positiever tegemoet. Zo heeft van de GW-jongeren die hun financiële situatie gunstig evalueren ongeveer 68% een optimistisch tot heel optimistisch gevoel over de toekomst, terwijl bij de jongeren die leven in een minder gunstige economische situatie slechts 48% dit optimistische gevoel deelt. Gelijkaardige maar weliswaar wat kleinere verschillen vinden we naar opleiding. Daarnaast daalt de optimistische kijk licht naarmate men ouder wordt (en men wellicht meer met financiële moeilijkheden wordt geconfronteerd en de toekomst minder open ligt).

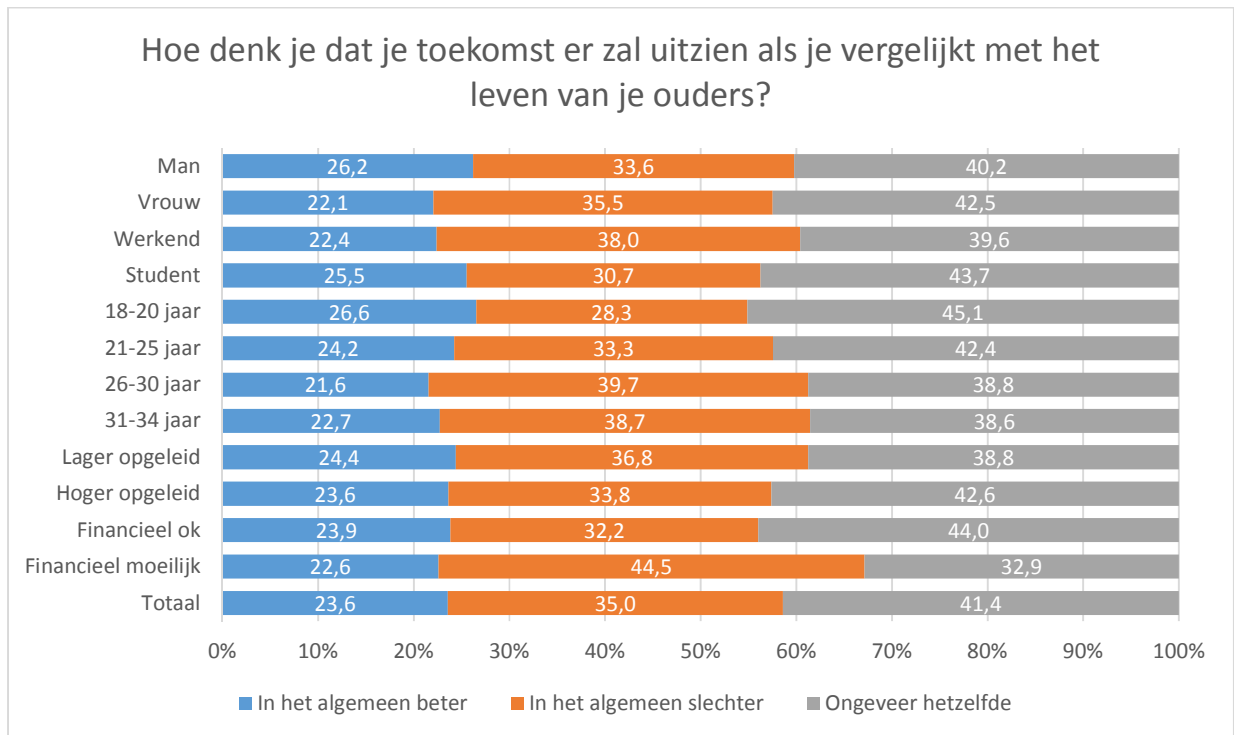

Figuur 4. Met welk gevoel kijk je naar de toekomst? (n=23392)

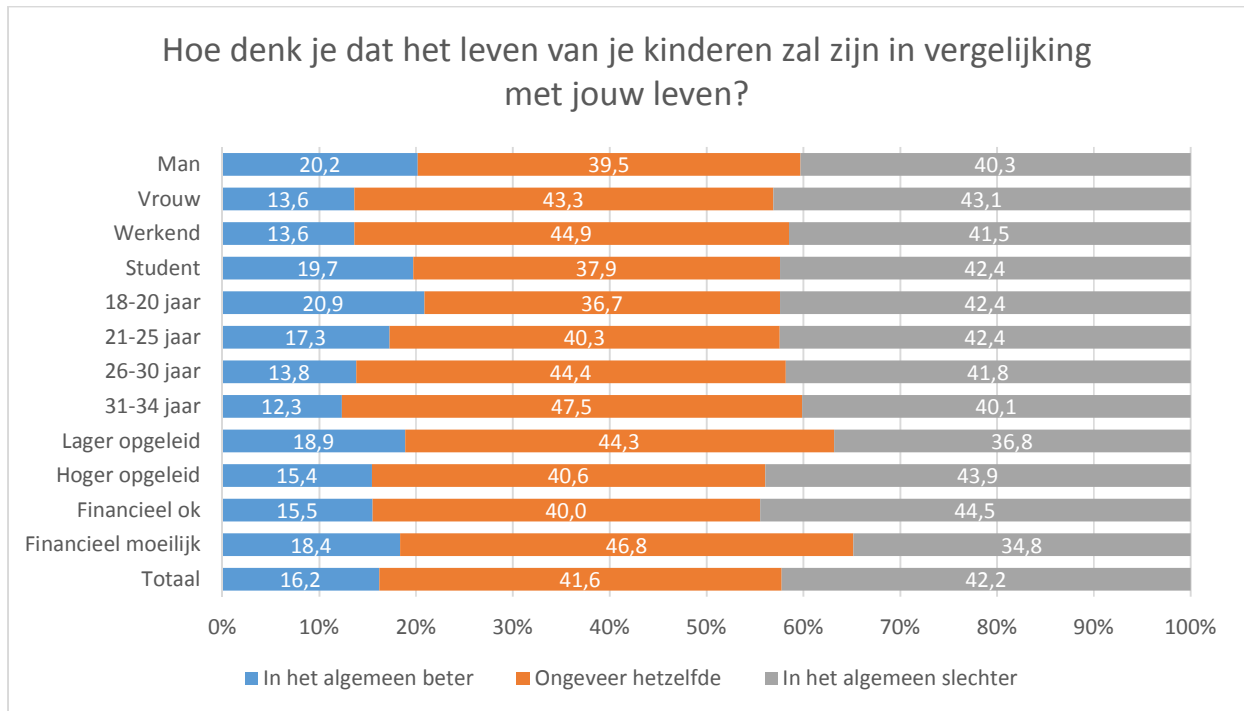
Bij de vergelijking van de verschillende generaties (hun ouders, GW-jongeren, hun kinderen) duiken gelijkaardige sociale verschillen op. Werkenden en oudere leeftijdsgroepen zijn eveneens wat pessimistischer wat betreft de toekomstperspectieven van henzelf en hun kinderen in vergelijking met voorgaande generaties. We stellen tevens verschillen vast naargelang opleidingsniveau en financiële situatie maar deze verschillen zijn niet zo uitgesproken als bij andere indicatoren. Deze verschillen naar

opleidingsniveau en financiële situatie zijn wel opnieuw groter wanneer jongeren wordt gevraagd hun toekomstperspectieven met leeftijdsgenoten te vergelijken. Het lijkt dus dat ze zich maar al te bewust zijn van reproductiemechanismen en hun meer precare situatie.

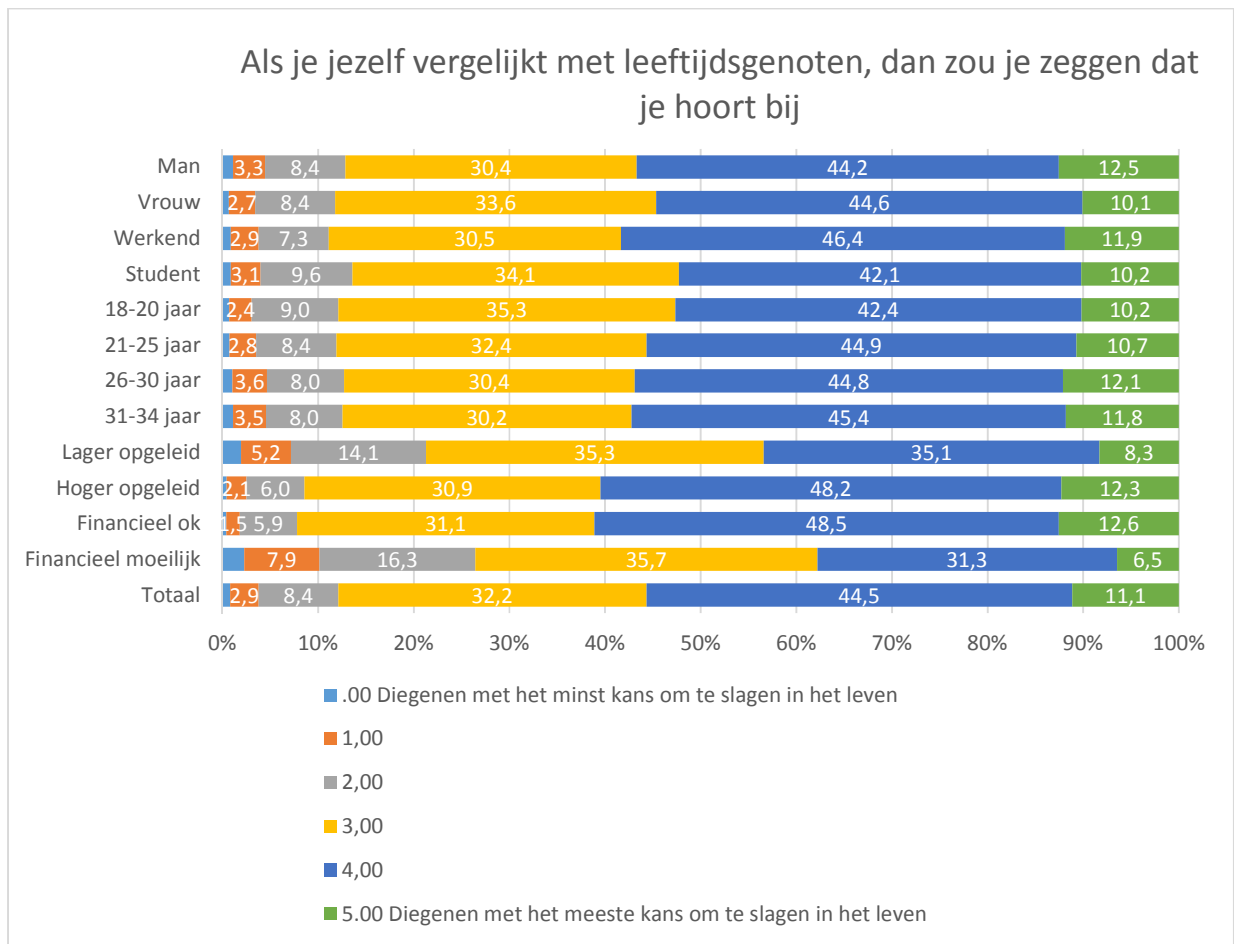
Terwijl vrouwen over het algemeen positiever kijken naar de toekomst, schatten ze in vergelijking met mannen hun eigen toekomst en die van hun kinderen negatiever in dan die van respectievelijk hun ouders en zichzelf.

Figuur 5. Perceptie toekomst in vergelijking met ouders (n=23750)

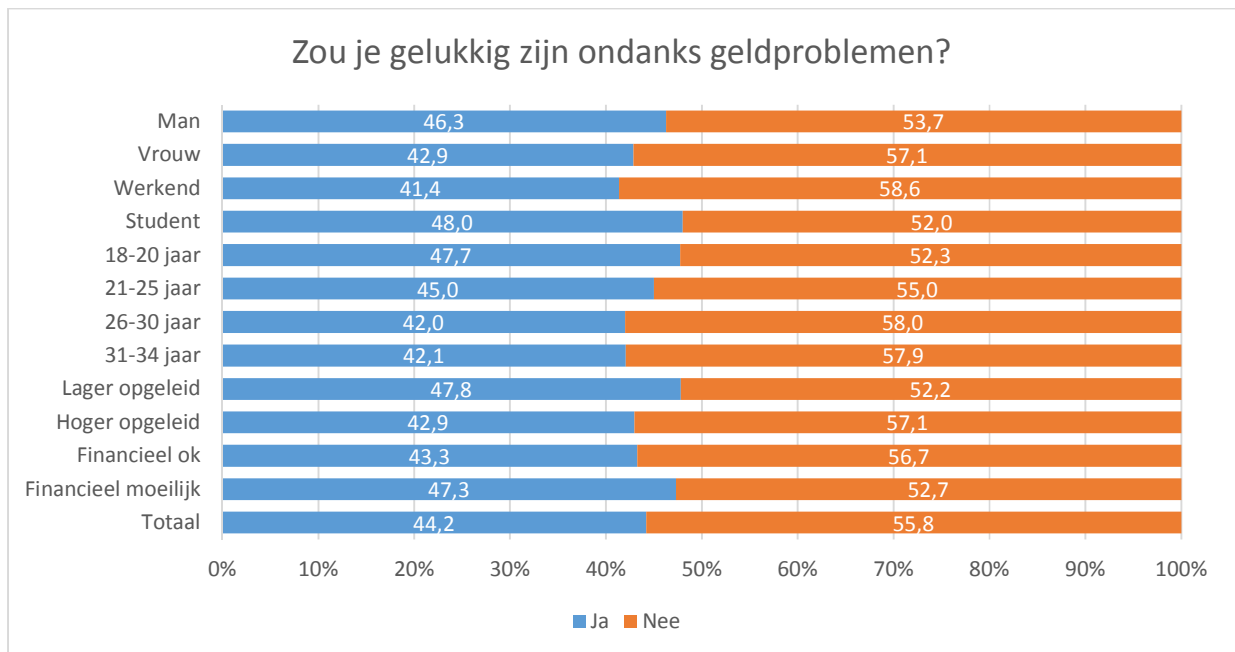

Figuur 6. Perceptie toekomst kinderen in vergelijking met eigen leven (n=22659)

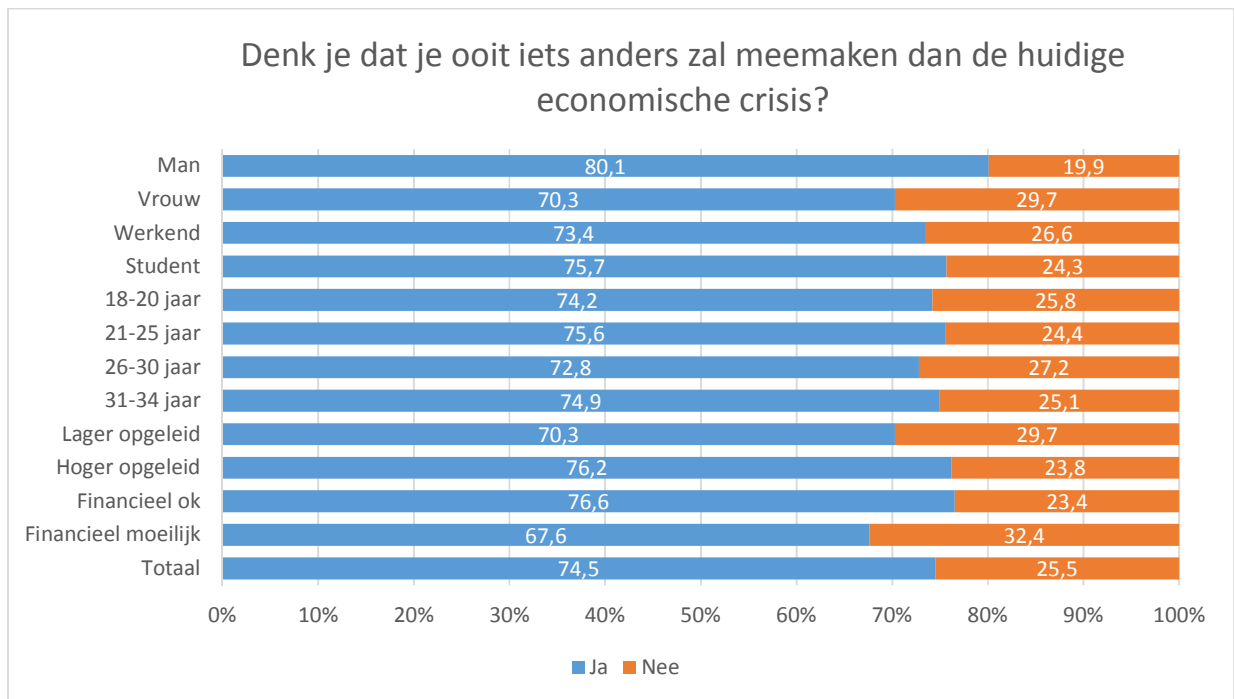
Figuur 7. Perceptie toekomst in vergelijking met leeftijdsgenoten (n=22765)

Uit voorgaande blijkt al dat twee indicatoren enorm bepalend zijn in het toekomstbeeld van jongeren: hun opleiding en hun financiële situatie. Zelfs wanneer het gaat om het beoordelen van het algemene toekomstbeeld. Dat materiële omstandigheden bepalend zijn voor geluk en een positief toekomstbeeld bleek ook reeds uit de algemene cijfers. Toch blijken lager opgeleiden en minder welstellende jongeren, ondanks hun minder positief toekomstbeeld, geld minder bepalend te vinden voor hun geluk. Zij geven meer aan dat ze gelukkig zouden kunnen zijn ondanks geldproblemen. Daarnaast geven ook mannen, studenten en de jongste leeftijdsgroepen meer dan respectievelijk vrouwen, werkenden en de oudere leeftijdsgroepen aan gelukkig te kunnen zijn ondanks geldproblemen.

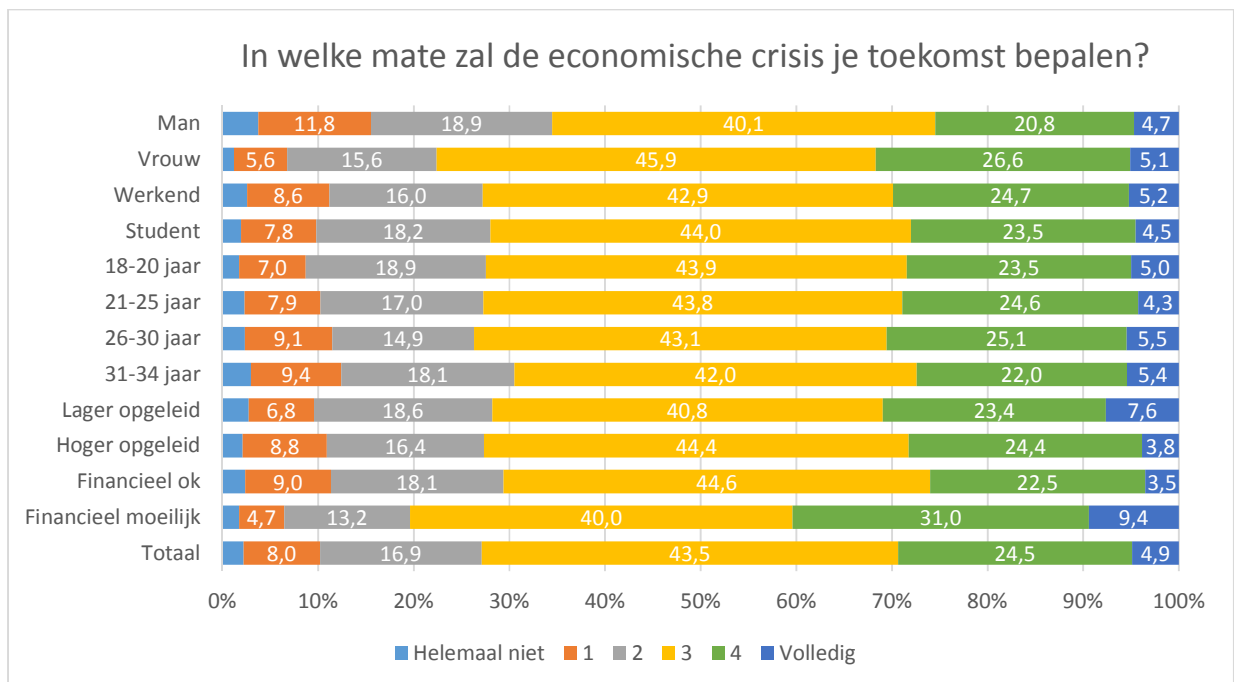

Figuur 8. Impact geldproblemen op geluk (n=23851)

Jongeren kijken, zo bleek reeds uit de algemene cijfers, vrij optimistisch naar de economische ontwikkelingen. Drie kwart meent ooit nog in betere economische tijden terecht te komen. Vrouwen, lager opgeleiden en financieel minder welstellenden hebben evenwel een duidelijk minder positief gevoel bij de ontwikkelingen op economisch vlak. Bij hen gelooft de meerderheid ook nog wel steeds dat ze ooit iets anders zullen meemaken dan de huidige economische crisis, maar het aandeel optimisten ligt bij deze groepen toch significant lager. Deze groepen menen ook meer dan de andere groepen dat de economische crisis hun toekomst zal bepalen (zie figuur 10).

Figuur 9. Ooit iets anders meemaken dan huidige economische crisis (n=23349)

Figuur 10. Mate waarin economische crisis toekomst zal bepalen (n=23006)

Evaluatie economische en maatschappelijke realiteit

In een laatste reeks van vragen wordt nagegaan in welke mate de *Generation What*-jongeren sociale ongelijkheid in de samenleving ervaren en in welke mate ze bereid zijn herverdelingsmechanismen te ondersteunen. In tabel 2 worden de stellingen hieromtrent geordend volgens mate van instemming. Daaruit blijkt dat de overgrote meerderheid van de GW-jongeren – ongeveer negen op tien – vindt dat er te veel armoede en onrechtvaardigheid is. Ook vindt een meerderheid van de GW-jongeren dat er te veel waarde wordt gehecht aan geld in onze maatschappij en dat de kloof tussen arm en rijk almaar groter wordt. Bijna zeven op de tien GW-jongeren vindt in dat opzicht ook dat er te veel rijke mensen zijn. Ondanks de aanklacht van deze onrechtvaardigheden staan de GW-jongeren eerder negatief ten aanzien instrumenten voor sociale herverdeling zoals belastingen. Bijna acht op de tien jongeren vindt namelijk dat er te veel belastingen zijn. Tevens vindt maar liefst zes op de tien GW-jongeren dat er te veel nietsnutten in België zijn, wat er lijkt op te wijzen dat zij de armoede van sommigen eerder toeschrijven aan hun eigen verantwoordelijkheid dan aan structurele beperkingen. Ook in instellingen die werknemersbelangen opnemen en sociale ongelijkheid aankaarten, lijken de GW-jongeren weinig vertrouwen te hebben. Vier op de vijf jongeren gaat niet akkoord met de stelling dat vakbonden meer macht zouden moeten krijgen.

Tabel 2. Evaluatie economische en maatschappelijke realiteit

	Akkoord/ja	niet akkoord/nee	n
Er zijn te veel arme mensen.	91,5	8,5	23358
Er is te veel onrechtvaardigheid.	89,9	10,1	23058
Er wordt te veel waarde gehecht aan geld in onze maatschappij.	83,7	16,3	23704
De kloof tussen arm en rijk wordt almaar groter in België	83,7	16,3	23946
Er zijn te veel belastingen.	78,4	21,6	23692
Er zijn te veel rijke mensen.	68,9	31,1	23058
Er zijn te veel nietsnutten in België	60,3	39,7	22913
De vakbonden zouden meer macht moeten krijgen.	19,1	80,9	22843

In onderstaande figuren worden deze cijfers opnieuw opgedeeld naar geslacht, statuut, leeftijd, opleiding en financiële situatie. Deze cijfers bevestigen voorgaand onderzoek en liggen in de lijn met bevindingen binnen het jeugdonderzoeksplatform.

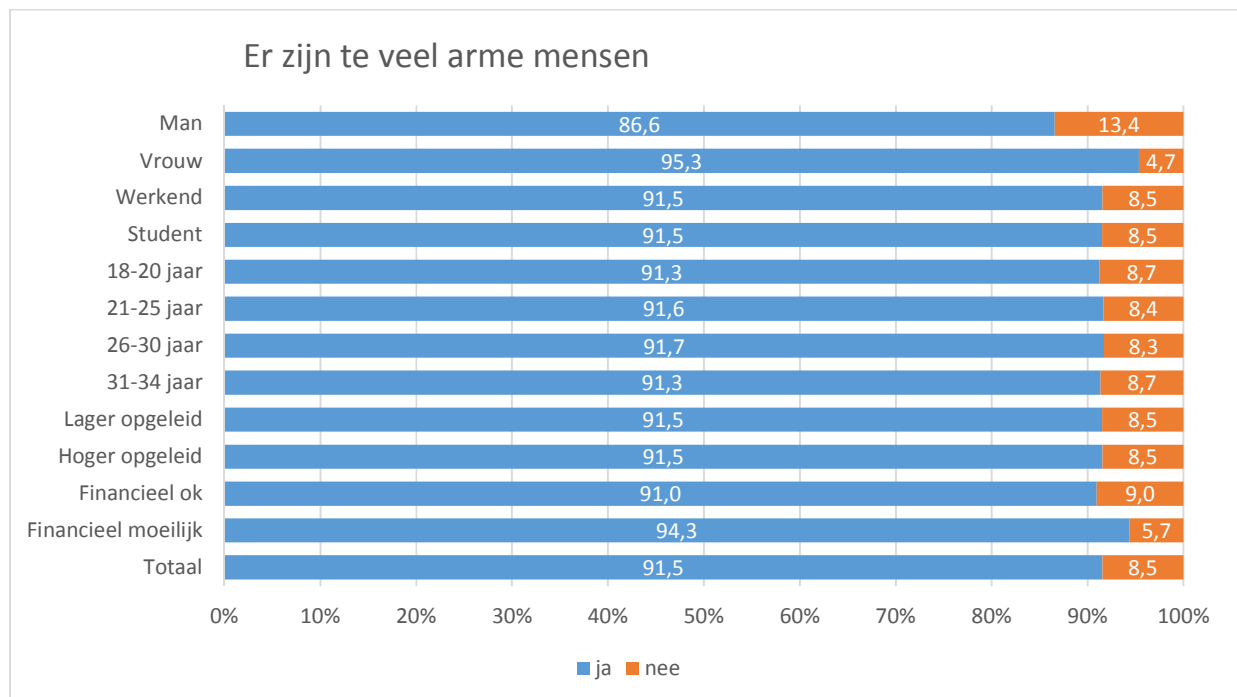
Vrouwen ervaren meer dan mannen sociale ongelijkheid; zo vindt van de vrouwen bijvoorbeeld ruim 95% dat er te veel arme mensen zijn, terwijl bij de mannen dit percentage net geen 87% bedraagt. En in

dezelfde lijn vinden vrouwen significant meer dan mannen dat er te veel rijke mensen zijn, te veel onrechtvaardigheid is in de samenleving, dat er te veel waarde wordt gehecht aan geld in onze samenleving en dat de kloof tussen arm en rijk steeds groter wordt.

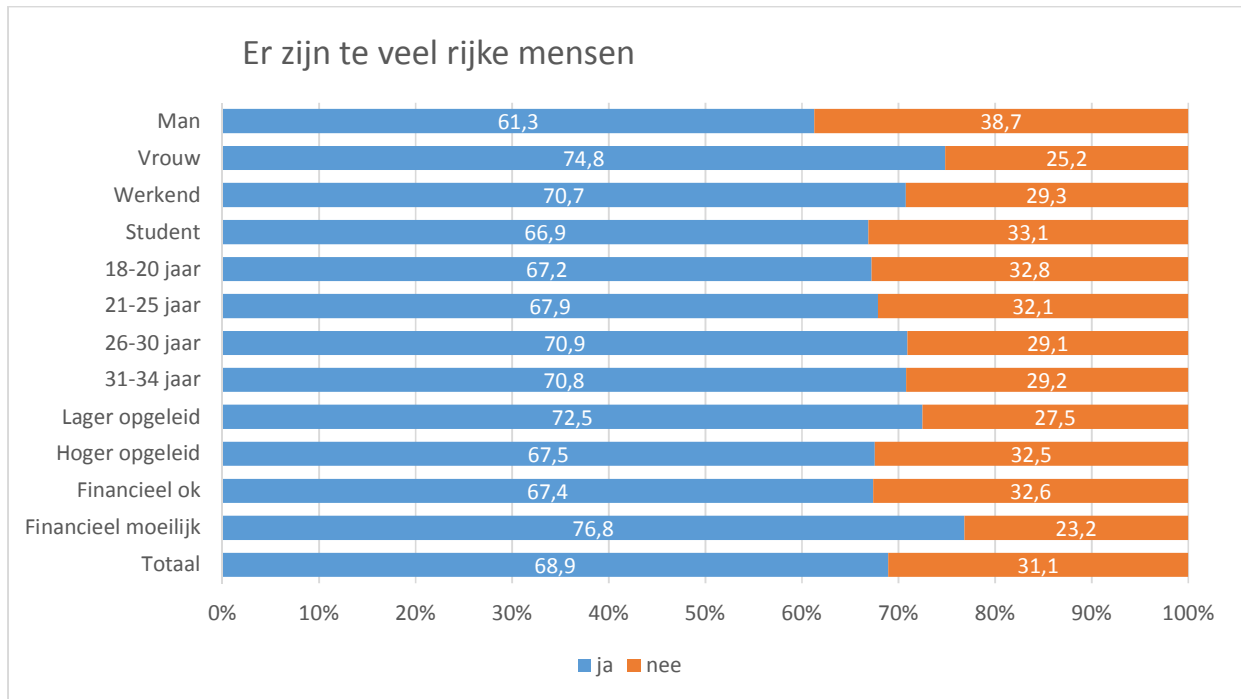
Dezelfde verschillen vinden we terug tussen personen die het financieel goed stellen en zij die het minder goed stellen. Ook de financieel minder welstellenden zijn meer van mening dat er te veel ongelijkheid en onrechtvaardigheid is in onze samenleving is, dat er te veel armen (en tevens te veel rijken) zijn, dat er te veel waarde wordt gehecht aan geld en dat de kloof tussen arm en rijk almaar toeneemt.

De verschillen tussen lager en hoger opgeleiden zijn evenwel opvallend klein inzake deze perceptie van sociale ongelijkheid. Enkel met de uitspraak dat de kloof tussen arm en rijk almaar groter wordt, gaan hoger opgeleiden nog net wat meer akkoord. Echter ook hier blijven de verschillen vrij beperkt.

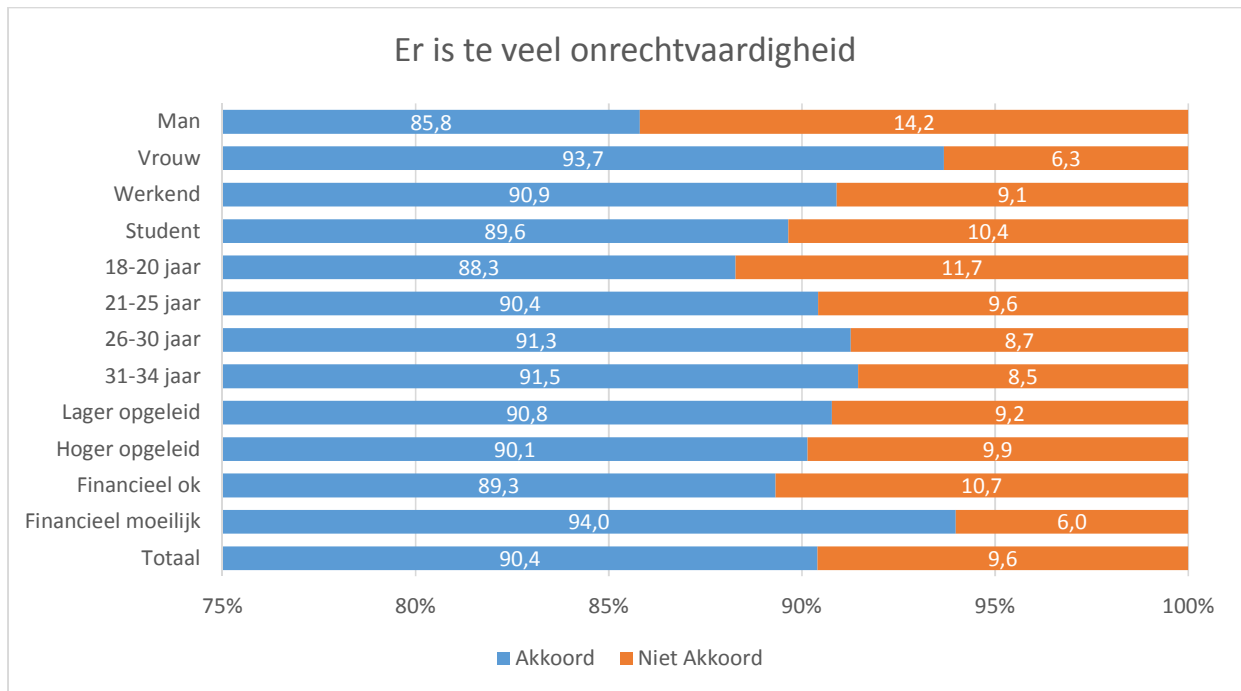
In de houding naar herverdeling duiken wel terug de opleidingsverschillen op. Lager opgeleide GW-jongeren staan negatiever ten opzichte van belastingen (of vinden althans meer dat er te veel belastingen zijn). Wel vinden zij meer dan hoger opgeleiden dat vakbonden meer macht zouden moeten krijgen. Ook personen die het financieel wat moeilijker hebben vinden dat vakbonden meer macht zouden moeten krijgen en vinden dat er teveel belastingen zijn.

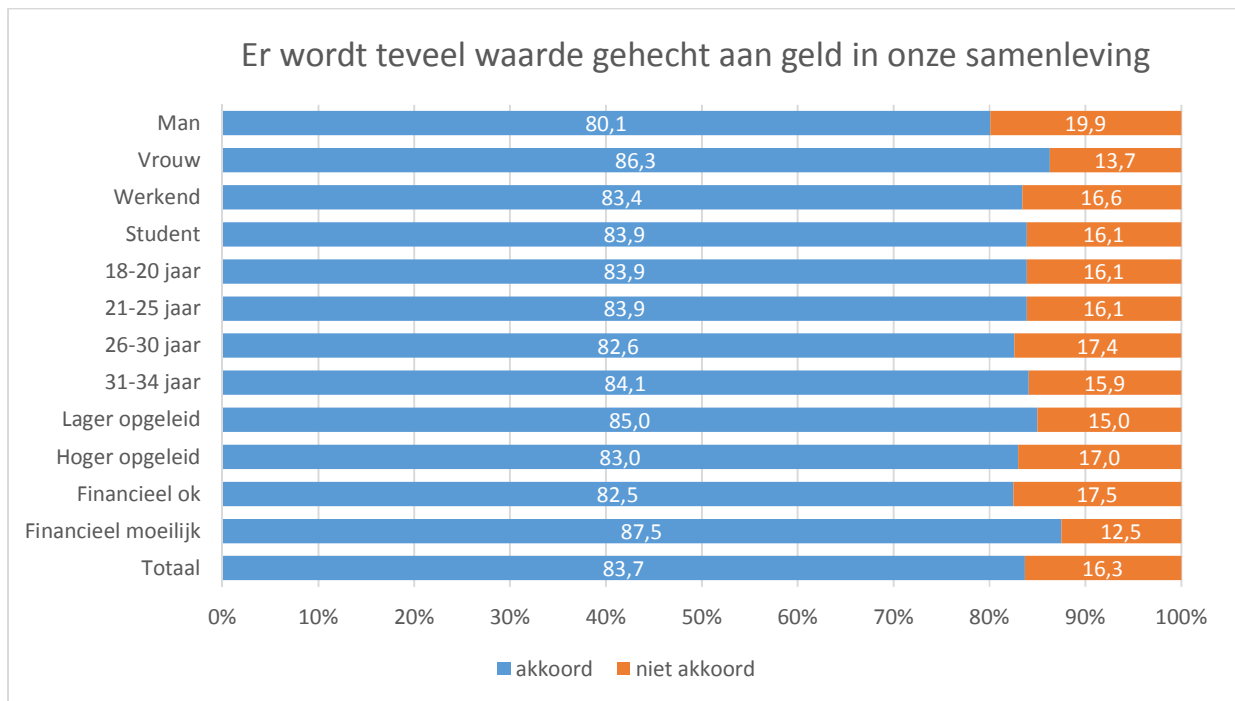
Figuur 11. Er zijn te veel arme mensen (n=23358)

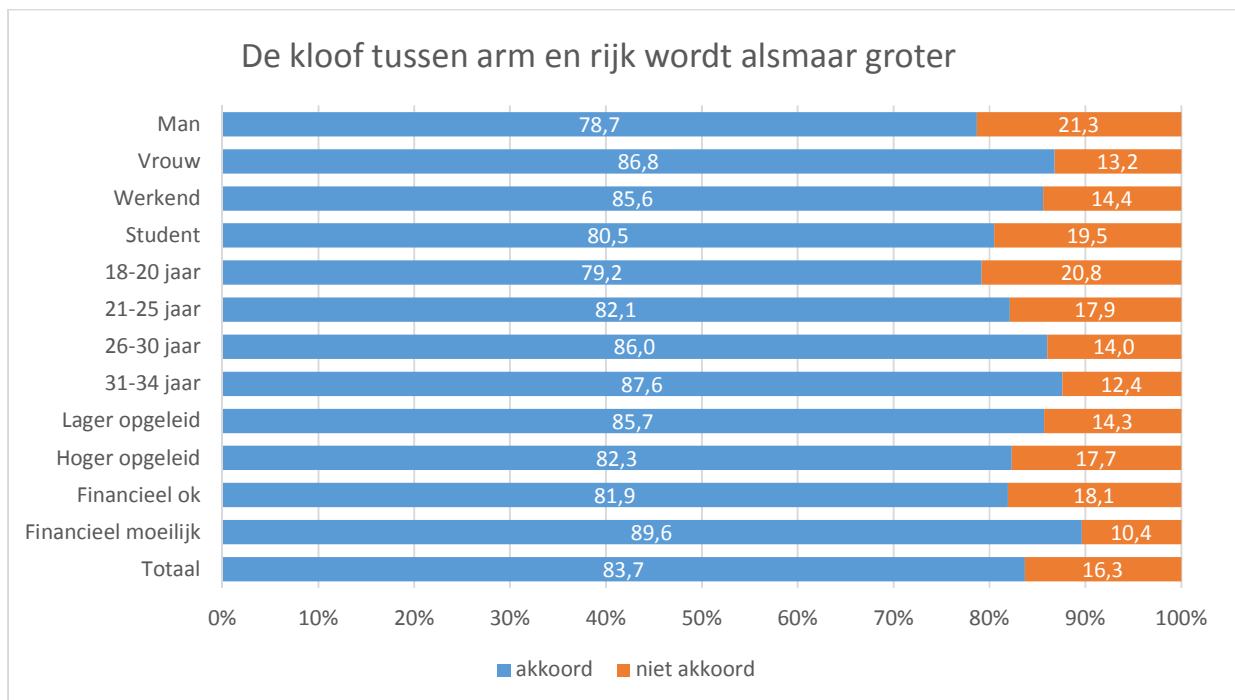
Figuur 12. Er zijn te veel rijke mensen (n=23058)

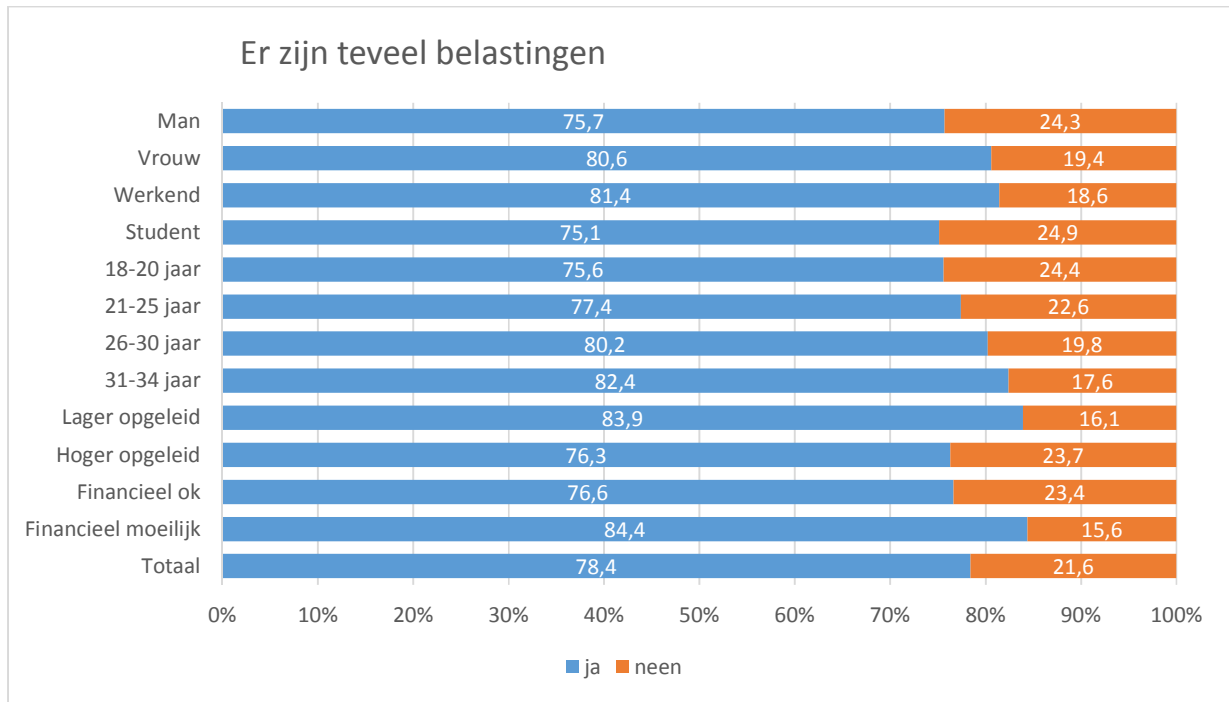
Figuur 13. Er is te veel onrechtvaardigheid (n=22597)

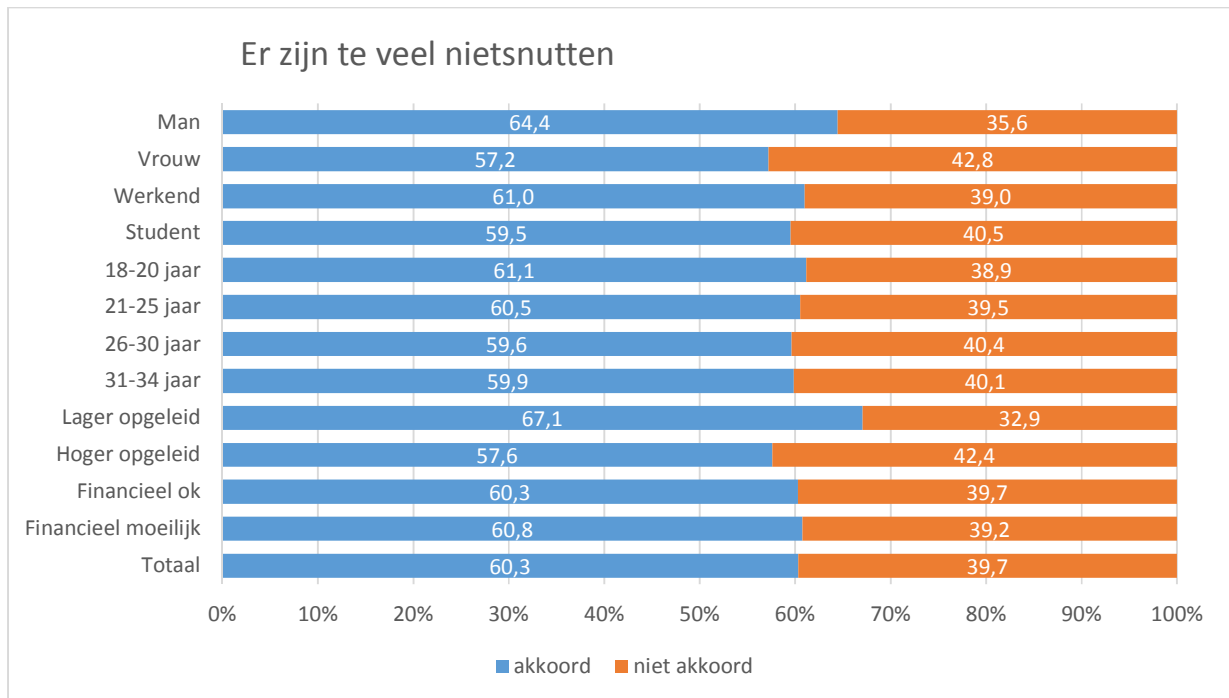
Figuur 14. Er wordt teveel waarde gehecht aan geld in onze samenleving (n=23704)

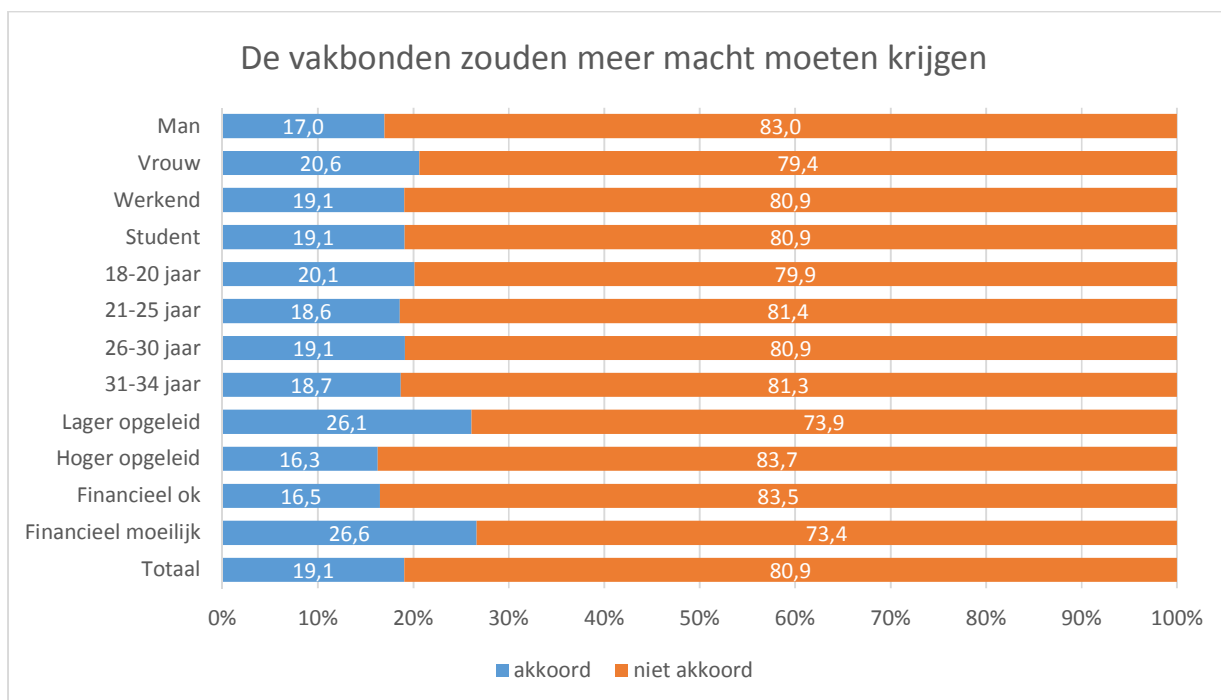
Figuur 15. De kloof tussen arm en rijk wordt alsmaar groter (23946)

Figuur 16. Er zijn teveel belastingen (n=23692)

Figuur 17. Er zijn teveel nietsnutten (n=22913)

Figuur 18. De vakbonden zouden meer macht moeten krijgen (n=22843)

Besluit

Hoewel jongeren over het algemeen vrij optimistisch zijn over hun persoonlijke situatie en toekomst, moeten we hier toch enkele nuances bij plaatsen. Vooral bij lager opgeleiden en financieel minder welstellenden stellen we gevoelens van onmacht en een meer pessimistische kijk op de toekomst vast. Dergelijke gevoelens van deprivatie bepalen ook mee hun kijk op de samenleving van vandaag en hun positie binnen deze samenleving en worden vaak meer bepalend dan de eigenlijke objectieve socio-economische positie in de verklaring van leefstijlen, sociale attitudes, Dit blijkt ook wanneer ze hun oordeel vellen over de kloof tussen arm en rijk en de belastingen. Hoewel ze net als andere groepen de analyse maken dat de kloof tussen arm en rijk steeds groter worden, staan ze negatiever ten opzichte van belastingen omdat ze (wellicht) het gevoel hebben dat de samenleving hen vooral middelen ontnemt in plaats van herverdelend werkt.

Hierbij aansluitend stellen we een opmerkelijke paradox vast: jongeren –net als volwassenen overigens– klagen vaak sociale ongelijkheid aan en verwachten op dit vlak heel wat van hun samenleving, maar het middel om die verwachtingen te realiseren (de verzorgingsstaat en de belastingen die nodig zijn om die verzorgingsstaat in stand te houden) krijgen eigenlijk maar heel weinig steun. Mensen vinden dat ze voortdurend teveel belastingen betalen, dat er profiteurs zijn, dat hun geld niet goed besteed wordt, enz.

Tegelijk vinden ze het wel de taak van de overheid om sociale ongelijkheid tegen te gaan en hiervoor de nodige beleidsinstrumenten te voorzien.

Op dit vlak merken we –naast verschillen naar opleiding en financiële situatie- ook een aantal duidelijke genderverschillen. Vrouwen klagen meer dan mannen sociale ongelijkheid aan. Dit vertaalt zich evenwel opnieuw niet altijd naar een sterkere ondersteuning voor herverdelende mechanismen. Zo vinden vrouwen meer dan mannen dat er teveel belastingen zijn.

Tenslotte wijzen –hoewel het hier slechts een momentopname betreft- een aantal leeftijdsverschillen er ook op dat in de leeftijdperiode 18-34 jaar het toekomstbeeld van jongeren onder invloed van wijzigende levensomstandigheden en nieuwe levensfasen (bv. gaan werken, zelfstandig gaan wonen, krijgen van kinderen, ...) nog volop in ontwikkeling is.

Referenties

De Groof, S., Elchardus, M., Kavadias, D., Siongers, J., Stevens, E. & Van Aerden, K. (2012). Maatschappelijke baten en kosten van onderwijs en leerervaring. *Een micro-benadering*. Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, Onderwijskundig beleids-en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, Onderzoeksgroep TOR, Vakgroep Sociologie, Vrije Universiteit Brussel en Universiteit Antwerpen.

Gegevens uit JOP-monitor 3: <http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/nl/jop-monitor-interactief>

Contact:

Jessy Siongers, jessy.siongers@vub.ac.be